

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 4. Velox ad beneficia, tardus ad pœnas. Ex Veteri. Novo. Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

in arbore, & re insensibili. Theophyl. non in hominem, eâ utens, sed in arborem, utique misericors. Sylv. Addit. in Evang. Math. 21. Observat hic S. Chrysof. de Laz. conc. 1. Christum, eum omnibus benefecisset, neminem tamen punivisse.

Auferetur à vobis regnum Dei. Matth. 21. 43. Jo. 5. 22. *neg. Pater judicas quemquam, si d. omne iudicium dedit Filio.* An Filius hoc iudicium accipiat? non videtur acceptare, dum ait Jo. 8. 15. *ego non iudico quemquam.* Sic videntur, Pater, & Filius, de iudicio in alterum rejiciendo, misericordiam quodammodo contendere. Cum ad iudicandum venerit, universo orbi aperiet, se quasi violenter iudicariam potestatem exercere: *sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum.* Matth. 24. 29. Cur tantus universi luctus? Palatius: si tantis tenebris orbis tegitur, ubi iudex venit iratus; non id igitur opus est iudicis; adeoque, si lubens, & gaudens, veniret ad poenam, rideret orbis, plenaeque cuncta gaudii essent. Escob. t. 6. Chr. parab. Obs. 5. In die iudicii sol, luna, & stellæ, lugebunt, conformantes se Domino; qui non venit hilariter, neque ex malorum poena cupiet voluptatem. Did. Stella de contempt. vanit. p. 3. c. 88.

Ece prandium meum paravi &c. Matth. 22. 4. Paterfamilias seipso quidem paravit convivium; ministris autem supplicium exercendum commisit: *ligatis manibus &c.* v. 13. Id. ib.

Mediâ nocte clamor factus est. Matth. 25. 6. Putavit aliquis, expostulari reverenter cum ipso posse, quod intempestâ nocte veniat, excitatum virgines, quando sopor gravissimus est; nonne opportunior ad vesperum venisset? sed vertatur querela in gratiarum actionem, & pienssimam ipsius providentiam laudemus: nam si eò tempore gravior somnus occupat, minorem poenam merebitur, qui tunc incurius dormierit, quam qui cum die oculos clauserit. Did. Niss. Sabbatho post Cin.

Statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. Matth. 25. 33. S. Bern. l. 2. de asc. sedet ad dexteram, habens in dextera misericordiam multam nimis, & iudicium multum nimis, in dextera aquam, in sinistra ignem, immobiliter tenens. Christus ex se miseretur, & benefacit; nobis autem provenit, ut puniat, & damnet. Sylv. in Apoc. 1. v. 5.

Fecit potentiam in brachio suo. Luc. 1. 51. q. d. ad superbos dispergendos, & dissipandos, opus fuit, ut æternus Pater brachio suo, hoc est, Filio suo, potentiam, sive violentiam inferret. Mendoza in 1. Reg. 3.

Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te. Luc. 12. 20. Non dixit, repeto: quia suâ clementiâ indignum iudicabat, supplicia exercere; sed repetent, quia illa ministris, id est, Angelis, sive bonis, sive malis, exercenda relinquebat. Mendoza in 1. Reg. 13.

Flevit super illam. Luc. 19. 41. prævidens ejus excidium.

Ecce sanus factus es; jam noli peccare, nè deterius tibi aliquid contingat. Jo. 5. 14.

S. Chryf. non tibi, dicit, quid deterius faciam; sed nè deterius tibi aliquid contingat. Salvian. 1. 8. de providentia: ipse sibi parat peccator quisque, quod patitur: nos calamitatum nostrarum auctores sumus. Nos ergo adversum nos omnia facimus: nihil itaque, nihil est in nos crudelius nobis; nos, inquam, nos, etiam Deo nolente, cruciamus: Dei censuram nos inardescere facimus, & peccatis nostris jugiter commovemus; nos celestis iræ ignem accendimus, & excitamus incendia, quibus ardeamus.

Quid est hoc, quod dicit nobis, modicum? Jo. 16. 17. Deus tam benignus, ut tristitia hominibus nuntiare reluctetur. Anselm: nesciebant, quid loqueretur: quia obscure dixit. Cur dixit obscure? quia gravi erant morore afficiendi ex recessione Dominicæ iudicacione. Unde S. Chrysof. asserit, Christum eos assvescisse, æquo animo ferre suam separationem: id enim audientes obscure dictum, & animo volentes, rem ipsam postmodum facilius laturo credibile erat. Escob. t. 5. prophet. Chr. Obs. 4.

Cum non nisi coactus percutiat, quid afferri potest, quin nativâ suâ bonitate utens, indulgentem se nobis præbiturus sit, modo nostri nolentes ipsos misereat, iustisque Patris visceribus viam patefaciamus. S. Greg. Naz. or. in plagam grandinis.

§. III.

Dei bonitas accelerat poenas, nè augeantur.

Misit cum Dominus Deus de paradiso voluptratis. Gen. 3. 23. Vide priori §. sub initium *erunt dies illius 120. annorum &c.*

Nunc ergo vade, & percutite Amalec. 1. Reg. 15. 3. Dum Amalecitas percussit jubentur, misericorditer tractantur: nam, si diutius viverent; sicut graviora patrent, ita gravioribus digni supplicii fierent: dum verò præmaturâ morte eripiuntur, majoribus & culpis, & poenis, liberantur. Mendoza hic.

Quis percussit Aegyptum cum primogenitis eorum &c. Ps. 135. 10. David supplicia divina refert non ad iustitiam divinam, sed misericordiam, *quia percussit Aegyptum cum primogenitis eorum, quoniam in æternum misericordiam ejus:* quia misericordiam est punitionem maturare, nè dilata augeatur. Mendoza in 1. Reg. 15. sect. 2.

§. IV.

Deus velox ad beneficia, tardus ad poenas.

Ex Veteri.

*S*Ex in diebus Deus cælum, terramque fecit, magnitudines, campestria, montes, flumina, paradysum visibilem, omnem cultum, & virtutem; mare hoc magnum, & spatiosum, sex in diebus consummavit. Hic igitur tam velox in construendo, cum ceperit unius urbis demoliciam consilium, inventus est bonitate tardus. Vult Jericho demoliri. Jos. 6. 15. & dicit ad Israel: circuite eam septem diebus, & octavâ die cadet murus. Num potentia imbecillior? sed clementiâ diutius tolerat. S. Chryostomus de poenit.

penit. hom. 5. Cur ad primum clangorem buccinæ primâ die muros Josue non prosternit? ut innueret, in punitione divina tarda molimina. Id. ib.

Cum audisset vocem Domini Dei deambulantis. Gen. 3. 8. Galfindus apud Tilmanum confert hunc locum cum illo Cant. 2. 8. *ecce iste venit saliens in montibus.* Ad Adam veniens retardabatur, & incedebat lentis gradibus; utpote qui veniebat, tristem mortalibus inferre sententiam. Ad sponsam verò veniens festinat, & lætis admodum saltibus advolat, æternæ reparationis afferens medicinam. Ramirez in ep. Chr. ep. 1. § 1. *Ad auram post meridiem.* S. Ambr. in Psal. 38. putat Deum ad puniendum hominem venisse ad vesperam.

Facta est pluvia super terram 40. dieb. & 40. noctibus; Gen. 7. 12. Oleaster hic: sex diebus cuncta creaverat, quæ 40. diebus delet, ut ostendat: quàm difficile sit illi, peccatores punire.

Scribe, ob monumentum in libro delebo enim memoriam Amalec sub caelo. Ex. 17. 14. ita mandavit Deus Moyfi dum itauit, Amalecitas delere, ob negatum transitum filiis Israel. Diu cogitat creditorem agere, qui ob memoriam debita in libro scribit. Quoties minatus est Israelitis: venit finis super populum meum Israel; imminentes poenas iis ob oculos ponit, & tamen plurimis annis distulit. Ipse Christus Jerosolymæ interitum prædixit Luc. 19. 43. *venient dies in te &c.* qui non nisi 40. annis post ejus obitum contigit Schönleben Disc. 4.

Vivis Dominus Deus Israel; si eris annis his ros, & pluvia, nisi oris mei verba. 3. Reg. 17. 1. Coelum claudis Elia, & saltem claves non vis credere Deo? cur cessationem Divinæ non committis voluntati? S. Basil. Seleuc. or. 11. propensam Dei in homines benevolentiam metuit. Ipsam novit, ut citò lacrymis concilietur; novit, ut modicâ consilii, factive retractatione, poenas contrahat; nè præmaturum det ab imbrium carentia laxamentum, metuit. Baeza tr. 2. l. 8. §. 10.

Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Pl. 29. 6. Fletus ad vesperam; summò manè. *Ad annuntiandum manè misericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem.* Leonard. Less. de perfect. div. tit. misericordia.

Ecce iste venit saliens in montibus. Cant. 2. 8. In hoc potest intelligi festinatio sponsi ad remunerationem electorum; sicut legitur Ecclesiast. 11. 24. *Benedictio Dei in mercedem justi festinat.* Hugo Card. in Cant.

Similis est dilectus meus caprea, binuloque cervorum. Cant. 2. 9. His comparatur propter hilaritatem, & celeritatem, multiplicis sui adventus, hæc enim in beneficiis comedant benefactoris amorem, & magnificentiam. Hinc Seneca l. 2. de benef. c. 5. & 6. omnis benignitas properat; & proprium est libenter facientis citò facere, qui tardè dedit,

& diem retrahens profuit, non ex animo fecit. Tardè velle, nolentis est. Lud. de Pontehic Exh. 3. §. 2.

Vox consobrini mei: ecce iste venit saliens &c. Cant. 2. 9. Dum loquitur cum filiabus Jerusalem, & rogat, ut excitent, & resuscitent, sponsum; subito, tanquam de loquiquo, missæ vocis sonum sentiens, dicit: *vox consobrini mei &c.* Ecce, inquit, iste advenit, adhuc eum ego quero, & ille jam proximus est. Ego suscitari mihi charitatem cupio, ego me vulneratam charitate puto; & ad me plus charitas ipsa festinat. Ego dixi, veni; ille salit, & transiit; ego rogo eum venire cum gratia; iste gratiarum operatur augmenta S. Ambr. in Pl. 118. f. 6.

Ex Novo.

Orantes volite multum loqui. Matth. 6. 7. Cur longiorem orationem vetat? quia ita cupit dare desiderata, ut prohibeat multum tempus in una re insumere, quod ad multa, diversa petenda possit sufficere. S. Chrysol. f. 67. Christus breviter orare docuit, quicquid postulat præstare. Jo. de Pinna in Ecclesiasticum.

Omnis ergo, qui confitebitur me &c. Matth. 10. 32. Auth. imperf. hom. 25. prius Dominus dicit præmium, postea poenam: quia misericors Deus paratior est ad remunerandum bonos, quàm ad puniendum indignos. Sylv. hic.

Post multum verò temporis venit Dominus servorum illorum. Matth. 25. 19. Si multum temporis est ad Domini reditum, quomodo Sophon. 1. 14. *juxta est dies Domini magnus, juxta est, & velox nimis?* Perpensò Domini desiderio ad remunerandum suos longum erat tempus; at attentâ brevitate hujus vitæ, *juxta est dies Domini. Adhuc modicum, quia venturus est.* Hebr. Sylveira in Jo. 16.

Venite benedicti - discedite maledicti. Matth. 25. 34. Lis inter justitiam & misericordiam orta est, & quevis primatum prætendebat; sed Deus misericordiæ causam adjudicavit; & quotiescûq; officium utraq; exercere deberet, primâ deferrentur misericordiæ. Sic prius in die judicii vocabit electos &c. Auth. Impf. hom. 54. in Matth. quia paratior est Deus semper ad beneficiandum, quàm ad puniendum, &c. Paoletti D. 6. Pent.

Amice, commoda mihi tres panes. Luc. 11. 5. Ille excusat, & varias causas apponit; tandem dedit, *quotquot habuit necessarios.* 3. Reg. 19. 5. *Surge, & comede.* Cujus præstat beneficium? amici, qui plures? an angeli, qui unum panem porrexerit? Dico angeli: quia non regatus dedit, & preces prævenit. Deum factis expressit, dum dormientem excitavit, & in oblii finum donum ingessit. Naxera in Jol. 15. §. 35.

Cito proferte stolam primam. Luc. 15. 22. Tardam misericordiam pater nescit. S. Chrysol. f. 3.

Flevit super illam. Luc. 19. 41. Plorat super civitate ut misericors, nolens eos perdi, qui in ea. Ostendit viscera misericordiae per fletum: quod enim miserebatur eis, & non solum ante crucem, sed & post crucem, conversionem eorum stitabat, manifestum est ex eo, quod post 35. annos Romanis traditi sunt: nam propter nihil aliud distulit supplicium, quam quod cupiebat eos converti. Theophyl. hic.

Hodie mecum eris. Luc. 23. 43. Ipse attendens merita sua, non dixit, *memento mei*, ut liberes me hodie; sed, *cum veneris in regnum tuum*. Et ille: non sic; invasisti regnum caelorum, vim fecisti, credidisti, rapuisti: *hodie mecum eris in paradiso*; non te differo; tantae fidei hodie reddo, quod debeo. S. August. f. 144. de temp. *Hodie mecum eris.* Quam velox misericordia! S. Ambr. in Pl. 37. Idem in Psalm. 118. f. 8. *tuus sum ego.* Non dixit, ero, sed *sum*, jam inhabito, jam possideo; aufert dilationem, ubi iulii invenit confessionem. *Hodie*, q. d. quid me, o fidelis meus, & unicus tanti testis triumphus! quid me tanto tempore exorandum putas? ut in die iudicii mei meminim tui. Quid me, ad praesentem retributionem paratum, longe distimulas? quid in futura saecula fidem in te perfectam fatigas? Euseb. Emis. hom. de B. Larrone.

Caput ejus, & capilli, erant candidi. Apoc. 1. 14. Christus hic, ut ait Rupertus, per candorem capitis senex ostenditur; & tamen Esdras l. 4. cap. 2. v. 42. 43. *juvenem vidit: in medio eorum erat juvenis.* Cur discrimen? Esdras visus est suos coronans, & eorum meritis praemia conferens; at Joanni representabatur ut castigatus Asiae Episcopus; apud Esdras juvenis celeritate juvenili utens, ad suorum merita coronanda velociter; at Joanni senex lentò gradu veniens ad puniendum. Sylv. hic q. 53.

Habebat in dextera sua stellas septem, & de ore ejus gladius utraque parte acutus. Apoc. 1. 16. Magnum mysterium, quod manu stellas praeferat, ore gladium. Quis ore gladium gestari vidit? nam si gladio ad feriendum utimur, manu gestandus est, non ore; & stellae caput commodè coronassent. Significat: Christum ad manum semper praesto habere stellas, quibus nos coronet; gloriam, qua nos beet; misericordias, quas nobis impertiat. Quod verò gladium in ore habeat, totam illius in ore positam esse ferociam, oris solius esse quascunque illius minas. Did. Niss. fer. 4. post Dom. I. Quadr. §. 5.

Ex Patribus.

Benignus est Dominus, & velox ad indulgendum, tardus autem ad vindictam. S. Cyrill. Jerof. Cat. 2.

Cum irascitur, differt; cum miseretur, properat, ut absolvat. S. Ambrosius in Psalm. 47.

Pissimus Deus quibusdam tribuit delicias, seu divitias; ut non solum beatitudinem possideant in futurum, sed etiam illam participant in praesenti. S. Bernard. Sen. t. 3. ferm. de prosperit.

§. V.

Deus indignis, sceleratis, hostibus benefacit.

Ex Veteri.

Fecit quoque Dominus Deus Ada, & uxori ejus, tunicas pelliceas. Gen. 3. v. 21. Nota hic disparem genium Christi, & diaboli: diabolus hominem voluptate aliqua supplantat, mox eum in profundo miseriae jacentem deserit; at Deus, licet hosti suo, succurrit. Corn. hic.

Audivi murmuraciones filiorum Israel. Ex. 16. 12. Angelorum ministerio, & hominum murmure, confectum est manna. Vide, ex quali radice amaritudinis prodierit semen omnis saporis, & dulcedinis. Non jejunando, non orando, non peregrinando; sed blasphemando, impetrarunt panem caeli, & ipsas beatorum delicias devorarunt in castris. Hinc planè Israel cognoscere potuit, Dominum suum non alium esse quam Deum. Quis enim regum oblatanti sibi turbae panem daret angelorum? sulphur, & ignem erupturum ex orco in blasphemos, credidisset. At gehenna conquiescit, & caelo edicitur, ut Iarrantes comescant. Expectes inde fortè tonitrua, & fulgura? manna decidit, caelique non tam rore, quam melle, querula Hebraeorum labia respurguntur. Nimirum hac solet saepe Deus deservire pietate in rebelles. Oliva l. 5. Strom. hic.

Isti sunt dii tui Israel. Ex. 32. 4. S. Cyrill. Jerof. catech. 2. Vitulum populus fabricarat, sed non destitit Deus à benignitate. Negaverunt Deum homines, sed Deus seipsum non negavit.

Vade, ascende de loco isto tu, & populus tuus, quem eduxisti de terra Aegypti, & mittam praecursorem tui angelum. Ex. 33. 1. 2. Haec dixit Deus, postquam adorarunt vitulum. Oleast. nunquam hucusque legimus Deum festinasse, & urisse sic Judaeos ad terram promissam, quemadmodum nunc post peccatum, ut intelligamus: peccatores sapius ad majora dona, quam ante peccatum habuerint, resurgere. Quando autem se exhibere debebat, justas de eorum perduellione exigendo poenas, tunc se pium ostendit; ut qui pro